

פרוטוקול מס' 38
מישיבת ועדת הכספים
שהתקיימה ביום ב', ט"ו בשבט תשי"ב
11.2.52 בשעה 11.00

משתתפים:

י. גורלי - היו"ר
א.מ. גניחובסקי
ש. דייין
ר. שרי
ק. לוז
י. בדר
א. הרצפלד
י. אפרתי
ז. סוזאייב
ח. אריאב
י. פורדר
מ. קלמר

בעדרים:

מ. סנה
א. צילינג
י. רוקח

מזומנים:

ד"ר ברגמן - סס הכנסה
ד"ר קיסרון
מר גלס
מר ספינק - מזרד האוצר
מר בזק - מזכיר

סדר-היום:

חוק לתיקון פקודת מס-הכנסה.

היו"ר י. גורלי:

אני פותח את הישיבה.

י. בדר:

(א) אשמח לקבל אינפורמציה, מתי חושב שר האוצר להביא לכנסת את התקציב;

(ב) אשמח אם שר האוצר יתן לנו אינפורמציה והצעות בשם הממשלה על מצב המטבע, לפי המסורת הקיימת, לפני הודעת ראש הממשלה בעניין זה.

(ג) 4 ימים כבר עברו מן הזמן של 10 ימים אצ שהקציבה הכנסת לוועדת הכספים בכדי לדרון בבעיית הנייר. מה גורלו של דיון זה?

היו"ר י. גורלי:

(א) שר האוצר חושב להביא את התקציב לכנסת לא יאוחר מסוף חודש פברואר.

(ב) ספק אם מספיק אצא לקבל אצאצא אינפורמציה משר האוצר על מצב המטבע לפני ההודעה של ראש הממשלה בכנסת, אולם תוך כדי הדיון בעניין תבוא האינפורמציה.

(ג) מחר בשעה 9.00 נקבל משלחת של המו"לים

בקשר עם הדיון בבעיית הנייר, ומיד אחר-כך ניגש לדיון ונסיים אותו עוד השבוע. כמו-כן נשמע את כל הנוגעים בדבר מטעם משרד המסחר והתעשייה.

אנו עוברים לסדר היום: חוק לתיקון פקודת

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
11.2.52

האם הסעיף המדובר על דמי-ייצוג מכסל את כל החלטותינו הקודמות בנוגע לדמי-ייצוג לשופטים?

א.מ. גולדברסקי:

י. ברד:
אני שואל את הד"ר ברגמן: על סמך איזה חוק משוחרר הייצוג של השרים מטט-הכנסה לפי החוק הקיימ? הרי אין לזה בטיס חוקי. דעתי היא שהייצוג הזה דרוש לשרים ולשופטים. אבל אני שואל: האם זה נכון שמשלמים זאת לשרים ואין משלמים זאת לשופטים?

ד"ר ברגמן:
לוועדת הכספים יש הזכות לקבוע את המשכורת, אולם אין היא יכולה לקבוע את ~~הכנסת~~ ~~המשכורת~~ מטט-ההכנסה בענין הנדון. ועדת הכספים במקרה זה היא המעביד. עד כמה שאני מבין מקבליט גם השרים וגם השופטים את מה שהחליטו לתת להם. ישנם אנשים שלא מגיעים להם דמי-ייצוג. אינני חושב, למשל, שלשופט-סלוס בצפת דרושים כספים בכדי לייצג את כבוד בית-המשפט.

היו"ר י. גורי:
מתשובתו של הד"ר ברגמן מסתבר שהחלטה - שאין לה עדיין מסעבת בחוק - לא הופעלה לעת-עתה. נציב-מטט-הכנסה יכול להחליט להחליט כיכויים מסוג זה לחלק מהשופטים - החלק אחר הוא יכול לא להחליט כיכויים מדמי-הייצוג.

ד"ר ברגמן:
ההחלטה הופעלה, אבל משרד המשפטים - כמו המעביד המתחייב כלפי העובד לתת לו כסף חפשי מטט - משלם לאוצר מטט-ההכנסה.

י. פורדר:
יש לי שאלה אל הד"ר ברגמן: מדוע הוא רוצה להכות את הסכבות האלו באופן כפול: - גם לא לתת להם הקלות, וגם לא לתת להם את דמי-הייצוג?

היו"ר י. גורי:
כזמנו ניתנה תשובה מפורטת בענין זה.

החלטנו לדחות לעת-עתה את הדיון בכל הסעיפים הקשורים במטט-רווחי-הון, ונבהג בהתאם לכך. אנו עוברים לתיקון לסעיף 5 - בתיקון: סעיף 4 (ג) (י): "השתכרויות או רווחים מסקוד אחר כל שהוא שאינו נכלל בפסקאות (א) עד (ט) ושאיננו מוצא מהם במפורש".

ד"ר ברגמן:
זהו סעיף הקיים בכל החוקים בעולם, והוא בא בכדי שלא יהיה ויכוח אם הכנסה מסוימת חייבת במטט. אנו מכניסים כאן הגדלה כוללת שכל הכנסה שאיננה מפורטת במסעיפים האחרים, הייבת במטט. למשל: אדם עוסק בדרך-כלל בטקסטיל, ולפעם אחת הוא עושה עסק בטקסוא ומרויח - אפשר יהיה על ידי תקנה זו לגבות ממנו מטט-הכנסה. הוא הדין בשכירות-משנה.

י. ברד:
אני חולק על דעתו של ד"ר ברגמן שמעיקף זה מקובל כל-כך בכל העולם. זהו חידוש וישנו כאן ספק אחד רציני: מה בנוגע למתנות? ד"ר ברגמן משוכנע שאין סעיף זה מכונן גם למתנות, אולם הרי המעיקף מדבר על "כל יתר ההכנסות" שאינן מפורטות במסעיפים האחרים, ואין איש יודע כיצד יפרשו זאת הנוגעים בדבר.

ענין שני הוא ענין הפיצויים. ישנן צוררות שונות של פיצויים, למשל: פיצויים בעד החרכת בית. אינני יודע בדיוק מהי דעתו של הד"ר ברגמן בענין זה. אם הכוונה היא לדמי בוררות, צריך שיהיה כתוב: דמי בוררות. אני אסכים לכל פירוט שייכלל במטט, אולם אינני יכול להסכים להכללה כזאת.

ד"ר ברגמן:
לי ברמה שחששו של ד"ר ברד הוא פחד-שוא.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
11.2.52

ד"ר ברגמן:

המלים "השתכרויות ורווחים" כרוצת די צרכן. על מתנות לא יהיה מס. אשר להחזרות - השאלה היא אם האצט סוחר בדבר המותר או לא. אם הוא סוחר בו - ישלם מס, ואם אין הוא סוחר - לא ישלם. אפשר להכניס לחוק פירוט שלילי - של כל הדברים שעליהם לא יחול המס. אני רק חושש שלמשרד המשפטים לא יהיה קל לפרט כל דבר. אין לי התנגדות עקרונית שלא לפרט - אולם אני חושב שיותר קל יהיה לפרט באופן שלילי.

ח. אריאנו:

כל הסעיף מנוסח באופן כולל מדי, וזה נותן מקום לפירושים דו-משמעיים. דבר זה עלול לגרום לויכוחים בלתי-נעימים לשני הצדדים, וגם פותח פתח להלשנה. יותר טוב גם כשכיל הציבור וגם בשכיל האוצר, לפרט את הדברים שעליהם חל המס. אין זה אותו דבר אם מפרטים את המצרכים שעליהם חל המס, או שמפרטים את הדברים שעליהם אין המס חל.

א. הרצפלד:

אני הייתי תומך בהצעתו של הר"ר ברגמן. אולם הייתי מציע תיקון: לקבוע סכום מינימלי. אצא מקיד ממשלתי הנותן הרצאות לפקידים אחרי עבודתו ומרווח 2-3 לירות להרצאה, לא ישלם מס אם הוא מרווח, למשל, עד 10 לירות לחודש.

י. פונדרי:

כל זמן שיש לנו בטחון שהטיפול לא יהיה יותר מדי קפדני ובירוקרטי, אני מחייב סעיף זה. בזמן של אינפלציה, רווחים צדדיים-זוהי תופעה טבעית. אני מחייב את הטלת המס על כל הרווחים הצדדיים, אולם יש להבליט את העובדה שהמס יחול רק על רווחים ולא על עניינים שאין להם אופי של רווחים.

ז. סוזאייב:

מה בנוגע להגבלות?

ד"ר ברגמן:

הגבלה איננה הכנסה.

מר קיטרנו:

אני שולל את הנסיון להגיד שנשכיל משרד המשפטים זוהי עבודה קשה מדי לנסח את הסעיף. לנו יותר קל לפרט שני עמודים של דברים שעליהם חל או לא חל המס, מאשר לנסח סעיף כולל אפילו בן שתי שורות. כל העבודה היא באוצר, החליב להמציא לנו את רשימת אצאצאצאצא הדברים.

אשר לעצם העניין: היה ידוע שסעיף 5 המדבר על הדברים שעליהם מוטל המס, משאיר שני חורים פתוחים: רווחי הון והכנסה מקרית. בנוגע לרווחי הון ישנה הוראה בטעיפים שונים של החוק. הסעיף הנוכחי בא אצאצא לסתום את הפירצה בנוגע לרווחים מקריים. אין כל סכנה שמתנה תיכלל אצ ברשימת הרווחים. במקרה ופקיד מסויים יחליט משהו על דעת עצמו - הרי ישנה אפשרות של ערעור בפני נציב מס-הכנסה, ועל החלטתו - ישנו ערעור בפני בית המשפט.

שאלת ההגבלה בפניס היא מסובכת מאד. אפשר היה לקבוע - כשם שקבע הר"ר ברגמן - שסמ-הכנסה לא חל על זה, אולם בנוגע למילווה הממשלתית צויין בפירוש שהוא משוחרר מסמ-הכנסה, ואז יהיה מקום לחשוב שכיוון ששם צויין הדבר באופן מפורש - הרי שבשאר המקרים חל מס-הכנסה.

ד"ר ברגמן:

אני מבקש שהות לדון בעניין זה. אני לא לפני הוועדה שתי האעות: א) הצעה בלי פירוט;

ב) הצעה עם פירוט.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
11.2.52

ז. סוזאייב:

בקשר לדיירי משנה: - איש אינו מעוניין ביותר להשכיר חדרים היום לדיירי-משנה. אולם מעוררים אותם בטקצת המחירים. אם יקחו מהם עכשיו מס-הכנסה על השכר שהם מקבלים מדיירי-המשנה - יכרוס הדבר לאי-רצון נוסף מצד בעלי הדירות להשכיר חדרים בביתם - דבר שלא יהיה רצוי למדינה.

היו"ר י. גורני:

אני חושב שזהו אחד הדברים המהפירים ביותר, שבעל דירה יקבל טכום גבוה כל-כך מדייר-משנה, ולא ישלם על כך מס-הכנסה.

אנו עוברים למעייפים הבאים:

(5) הנציב יהא רשאי להחזיר שהכנסה ממכירת פטנט או מדגם על ידי הממציא או זכות מחקר על ידי הממחקר תחולק בהכנסה לתקופה שיאשר הנציב; אולם הוראה זו לא תחול על הכנסה כאמור שעליה חל סעיף 5(א) (8).

(6) החיר הנציב לפי סעיף קטן (1)(ו) או לפי סעיף קטן (5) הלוקה של הכנסה, ונת הנישום, או הוחל בפירוקה של החברה הנישומה לפני תום התקופה שקבע או שאישר הנציב, תיורטף להכנסת הנישום בשנת השומה שבה סת, או להכנסת החברה בשנת השומה שבה הוחל בפירוקה, כל ההכנסה העולה לפי אותה חלוקה בחלקן של השנים שלאחר אותה שנת שומה; אולם, לפי בקשתם של יורשי הנישום, מנהל עזבונו או המוציא לפועל של צוואתו, תחולק כל ההכנסה כולה חלוקה חדשה לתקופה שנתיימה בשנת השומה שבה סת הנישום.

י. בדר: מהו החידוש בכסעיה זה?

ד"ר ברגמן:

סעיף זה מדבר על מקרה כאשר בעל דירה, למשל, מקבל דמי-מפתח בסכום של 5,000 ל"י. אין הוא חושב זאת כהכנסה של 5,000 ל"י לשנה אחת, אלא מחלק זאת על-פי רוב ל-5 שנים - 1,000 ל"י לכל שנה. אם הוא סת בשנה השלישית - צריך לדאוג למס-ההכנסה שיתקבל על ידי יורשיו מה-1,000 ל"י האלו לשנה.

י. בדר:

האין זה מביא לידי כך שהאדמיניסטרציה של העזבונו תימסך זמן רב מדי?

מר גלס:

להיפך.

י. בדר:

הרי ישנו מס-עזבונו, ומדוע להוסיף עוד את המס הזה?

ר. שרי:

אם אדם סת, אין מותרים לו על החוב שנשאר חייב באותה שנת-שומה שבה סת. הוא הדין לגבי מקרה זה.

י. בדר:

יש לי הצעה: על היורשים לשלם בעד ה-1,000 ל"י לשנה, כאילו לא סת האדם והיה משלם את המס עד לתום ~~אאאאאא~~ מספר השנים.

ד"ר ברגמן:

אינני מתנגד, אולם אני מבקש זמן לשקול את הדבר ולהביא הצעה מדוייקת.

היו"ר י. גורני:

אנו פוסחים על סעיף 5 לתיקון הדין בענייני רווחי הדין, ועוברים לסעיף 6:

א.ב.

ישיבת ויזת הכמפים
11.2.52

בסוף סעיף (2) היה אולי צריך לכתוב
בפירוש שיכול להיות ערעור בפני בית

ד"ר ברגמן:

המשפט יל החלטה הנאיב.

כתוב "לפי שיקול דעתו של הנאיב" ואז
הערעור לא יוסף הרבה, כי הוא יקבע
הנאיב - פרט למקרים שהערעור יוכיח

מר תימרוני:

שהדבר נעשה לפי שיקול דעתו של
שהדבר נעשה מתוך מניעים אחרים.

הנציב רוצה שהחוק יתן לו סמכות יותר
מדי רחבה. אי אפשר להשאיר בידי פקיד
אח שיקול הדעת היחיד לקבוע מה דרוש בשביל המפעל.

ח. אריאב:

בפסקה (ט) ישנה הקלה למשלם המסים.
עד עכשיו היה ספק אם נוכל לשחרר פמנמים
וכו'. זה נוגע גם לזכות חכירה, ולכל הדברים הנאכלים על ידי הזמן.

ד"ר ברגמן:

על ידי בוטול פסקה (י) אנו רוצים לחת
תוקף קבוע לדבר הקיים כבר זמן רב, בטנין רווחי החברה.

סעיף (2) הוא העסק ממה שכתוב בסעיף 6
של חוק מס רווחי החברות. נהגו כך בנוגע לרווחי חברות במשך 8 שנים,
ולא היה ערעור על כך ולא היו תילוקי דעות. בחוק של רווחי חברות כתוב
שול כל החלטה של הנציב יכול לבוא ערעור בפני בית המשפט. חשבתי שצוב
היה להכניס דבר זה גם כאן.

בהצעה השונה היה כתוב "פקיד השומה" במקום
"נציב". אולם אמרו שהסכנה העיקרית היא שפקיד השומה לבדו יחליט מה טוב
ומה לא טוב בשביל אגא המפעל.

ח. סונאיב:

גם עכשיו היתה ביקורת קפדנית על ההוצאות.
משרד מס-הכנסה לא היה מקבל כל הוצאה,
אלא היה דורש מסמכים וקבלות והיה בודק את ההוצאה. כאן יכול לקרות שפקיד
מס-הכנסה יודה שההוצאה נעשתה - ושהיא הוצאה בשביל המפעל, אולם הוא
יחליט שהוצאה מסוימת זאת - למשל החזקת פקיד - לא היתה חיונית בשביל
המפעל, המפעל יכול היה להתקיים בלעדי הוצאה זאת. דבר זה הוא בלתי רצוי.
עצתי היא שעל משלם-המס יהיה להוכיח שהוא הוציא הוצאה מסוימת בשביל
המפעל.

ח. אריאב:

הסעיף הזה לא היה קיים עד עכשיו לגבי
אנשים פרטיים, ונשאלת השאלה: מדוע לא
היה דבר זה קיים עד עכשיו? ברצוני לחת דוגמא: אדם שיש לו שדה ושם בו
כמות מסוימת של זבל. פקיד השומה יאמר: נכון, אמנם יש קבלות על קניית
הזבל, וגם השתמשת בו בשביל השדה. אולם לפי התפוקה לא היה נחוץ להכניס
כל-כך הרבה זבל, ולכן אינני מכיר בהוצאה זו.

י. בדר:

הסעיף הוא מדבר על המשקיות והיעילות
בחשבון במשק של כל אדם. אני בעד יעילות
וחשבון. אם זה מכוון למשק המדינה - יכול מבקר המדינה לבוא ולהתריע על
ליקויים מסוימים. אני חושב שאסור לחת לפקיד שומה סמכות של צנזור
של כל משקא פרטי. אין הוא מסוגל לכך, וזה רק ענין של שרירות.

ההבדל אגאא בסעיף הזה בנוגע לחברות

ובנוגע לפרטיים הוא גדול. שם השאלה היא: האם החברה תשלם או המנהל?
לפעמים מעונינת החברה שלחברה יהיה רווח קטן ולמנהל יהיה רווח גדול.
פקיד השומה יפכים חמיד לכך שהמנהל ישלם את מס-ההכנסה ולא החברה, כי
לחברה יש מכסימות של 25%, בעוד שלמנהל יש מכסימות של 80%. לכן שם
אין ערעורים ואין סמכויות. אולם כאן הבעיה היא שונה. הסעיף הזה כאן
יהרום את כל הבטחון בקרב הציבור. אם אדם נוסע, למשל, 20 פעם לירושלים

י. בדר:

כדי להשיג רשיון יבוא, והדבר נמשך 4 חדשים, יכול מבקר המדינה אחר-כך לבקר את המשרד הנדון על שמשך את העניין 4 חדשים. אולם פקיד השמטה יכול למשוך בלפי האדם שגם אלמלא נסע 20 פעם לירושלים היה העניין נמשך 4 חדשים, ולכן הנסיעות לירושלים היו מיותרות, ואין הוא מכיר בהוצאה.

לכן אני מציע לא להכניס סעיף זה.

אולם אני מסכים שבמקרים מסוימים חשובים ימנה שר האוצר ועדה שיהיה במסכותה לפתוח מחדש את החשבונות ולדון על קל העניין. אולם אמצעי כזה חייב להיות יוצא-מן-הכלל ואי-אפשר שפקיד השומה, אאאא שלא תמיד הוא איש מוסמך, ישב ויגיד על כל משכורת של פקיד בחברה: הוצאה זו אני מכיר, והוצאה אחרת אינני מכיר.

ש. דיין:

גם אני אינני רואה להשאיר את הסעיף הזה. פקיד מס-הכנסה בדרך הטבע מעוניין להביא יותר כסף למדינה, ויכריע תמיד לטובת הכנסה נוספת. אולם את תהיה ועדה שתדון בדבר - יהיה המצב שונה. הדוגמא שהביא חבר הכנסת אריאב נראית לי, אולם מאידך אפשר להביא גם קבלות מזויפות. ישנה גם שאלה שבעד יבוא ללא תשלום, למשל, משלמים מחיר יותר יקר מאשר מחיר רגיל, ואין הפקיד מתחשב בכך, כי אצלו רשומים מחירים קבועים.

אני מציע שתהיה ועדה איבורית שתבדוק עניינים כאלה, כדוגמת הוועדה הציבורית לקביעת מחירי החוצרת החקלאית, המורכבת ב-50% מנציגי הממשלה וב-50% מנציגי החקלאים.

פ. לוי:

אני הייתי מציע למחוק את המלים: "וכדורש מחוך התחשבות". הפסקה תסתיים, אפוא, במלים "במכוס הנראה לנציב כמסחר". לא תמיד מסחר הסכום, אולם אי-אפשר לדרוש שפקיד יכריע תמיד מהו ה"דרוש".

היו"ר י. גורי:

אינני חושב שעל ידי מחיקת מלים אלו אפשר לבטל את החשש שהביעו חברי הוועדה.

א. הרצפלד:

הפקיד אינו צריך להיות הקובע. השאלה אאא היא: האם הוצאה צריכה לשאת במס-הכנסה? אני מאיע לקבל את הצעתו של חבר הכנסת לוי.

ד"ר ברגמן:

אין זה משנה בהרבה אם רוצים להכניס אישיות אחרת במקום נציב מס-הכנסה, אולם אין זה מן הצדק שבמקרה של חברות יהיה קיים הסעיף הזה, ובנוגע לפרטים - לא. אני חושב שחבר הכנסת אריאב טעה. לא היתה עד עכשיו חלונה על אי-צדק בעניין זה. ההקדים שיש לנו מחוק החברות הוא שאין טעויות, ומדוע לצאת מחוך הנחה שכאשר יצא חוק זה - מיד יהיו טעויות? אפשר לצאת מחוך הנחה שלפחות בשנה הראשונה ילך הכל בסדר. חבר הכנסת רוקח הביא פעם דוגמא. הוא אמר: יש לי מכונת, ואני שוכר לה נהג, כי בין כך כ-80% ממשכורת הנהג אצטרך לשלם כמס-הכנסה. גם באירופה ובאמריקה אין מכירים בכל ההוצאות, ואני חושב שמספיק להכניס בסעיף זה את ההוראה המאפשרת ערעור בפני בית המשפט.

ז. סוזאייב:

ד"ר ברגמן הזכיר סעיף אחד בחוק הקיים. אולם מי שקורא את הסעיף הזה, רואה שמסבירים בו היטב את כוונת המחוקק. "ובמקרה של דמי מנהלים או השלומים אחרים בצורת שי רותים". כך כתוב שם. שם השאלה היחידה היא: ממי לגבות את התשלום? לדוגמא: שני מנהלים של חברה יושבים בבית-מלוק מפואר ועושים חשבון-על שם מי לרשום את ההוצאה של בית-המלון. בסעיף זה מכנים הד"ר ברגמן מהפכה שלמה. לשר האוצר אין פנאי לבוא לוועדת הכספים ולדבר על מצב המטבע, ואתם חושבים שיהיה לו פנאי למפל בכל הוצאה של חברה, אאא אם היא מוצדקת או לא? אינני יודע אם

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
11.2.52

ז. סוזאייב:

מנגנון כזה קיים באמריקה. באמריקה מקבלים כל חשבון שאדם מגיש בקשר להוצאות שלו. למשל: אם אדם אמריקאי נוסע לאירופה ושוהה שם שבועות מספר ומגיש אחר-כך חשבון על כך ואומר שזה היה בשביל עסקו, אין חוקרים אם הוא ישב בבית-מלון באירופה לשם הבראה או לשם עסקו. בישיבה הקודמת אמר לנו הד"ר ברגמן שהיות ואנו רוצים לעודד את התיירות ועל-ידי כך גם את השקעות ההון בארץ, אם אני מזמין ~~אדם~~ תייר לבית-מלון מפואר זה מספיק בשבילו. על ידי דבריו היום הוא סותר כל מה שאמר בישיבה הקודמת.

הינו"ר י. גורי: אבקש את הד"ר ברגמן לשקול את הדברים.

מחר בשעה 9.00 נשמע, כאמור, משלח של מו"לי העחונים בנוגע למצב הנייר, ובשעה 10.00 בערך נחזור לדון בחיקון ~~לאאאא~~ לפקוח מס-הכנסה. הישיבה הבאה מחר בשעה 9.00.

הישיבה סגורה.

(הישיבה ננעלה בשעה 13.15.)